

Nyhetsbrev från Bryssel

Nyhetsbrev oktober 2020

EU-enheten vid Ålands landskapsregering
informerar om vad som händer på EU-nivå.

EU-krönikan

Hösten går vidare i Corona-restriktionernas tecken. I det förra nyhetsbrevet skrev jag att jag var hoppfull om en återgång till lite mer normala förhållanden, men dessa förhoppningar verkar tyvärr helt ha kommit på skam. Belgien är i skrivande stund ett av Europas hårdast drabbade länder och Corona-fallen skjuter verkligen i höjden. Den belgiska regeringen har infört nya, hårda restriktioner. Bland annat är alla restauranger och barer stängda och för första gången sedan andra världskriget har man infört ett nationellt utgångsförbud nattetid. Hemarbete är också obligatoriskt så långt det är möjligt. Jag är själv glad att squash-hallen än så länge får hålla öppet men på fredag kommer nya restriktioner också för sport- och fritidssektorn så det återstår att se hur det blir med den saken.

Alla de här restriktionerna är på flera sätt besvärliga och jag tror att vi i framtiden kommer att få se en bredare diskussion kring hur och när en stat faktiskt kan begränsa människors fri- och rättigheter. Samma diskussion som finns på Åland, inte minst efter professor Martin Scheinins intressanta inlägg om självstyrelsen under ett undantagstillstånd, finns på många andra platser i Europa. I Belgien är frågan om vilka åtgärder och beslut som ska fattas på nationell respektive regional nivå ständigt på agendan.

Men det finns också en EU-aspekt på det hela. För att den inre marknaden ska kunna fungera behövs också gemensamma regler. Corona-krisen har skapat en utmaning för den inre marknaden när olika länder gått in för olika restriktioner av till exempel den fria rörligheten. EU-kommissionen har flera gånger försökt att koordinera ländernas åtgärder men medlemsstaterna har inte gått med på speciellt mycket konkret. Generellt kan man säga att det finns en principiell vilja hos alla att samordna till exempel regler kring vilka smittotal som ska orsaka vilka resebegränsningar men alla länder vill samtidigt ha full flexibilitet att själva välja när de vill avvika från dessa regler. Alltså blir resultatet ganska tandlöst.

Oavsett pågår arbetet för fullt i EU:s institutioner, som ni kommer att se i det här nyhetsbrevet som Heidi som vanligt har varit redaktör för. Det är viktigt att komma ihåg att flera stora utmaningar som klimatet och flyktingsituationen fortfarande finns kvar trots att Corona ibland tycks överskugga det mesta. På agendan just nu finns därför till exempel den nya klimatlagen och kommissionens förslag till en ny migrationspakt. Bland annat det kan ni läsa om i det här nyhetsbrevet.

Ta hand om er där hemma och tveka inte att höra av er om det är någon EU-fråga ni vill diskutera!

Anton Nilsson, landskapsregerings EU-rådgivare i Bryssel

På gång i Bryssel

Kommissionens arbetsprogram för 2021

Den 19 oktober släppte kommissionen sitt arbetsprogram för 2021. Det är ett viktigt program eftersom det är kommissionens roll att komma med nya lagförslag. Således anger arbetsprogrammet riktningen för arbetet i EU det kommande året. Programmet innehåller både nya initiativ, ändringar av befintliga lagar och en lista över de förslag som kommissionen kommer att dra tillbaka. Samtliga dessa åtgärder är ämnade förverkliga kommissionens politiska målsättningar. Kommissionens sex huvudsakliga målsättningar är den europeiska gröna given, ett Europa som passar den digitala tidsåldern, en ekonomi som fungerar för människor, ett starkare Europa i världen, främjandet av den europeiska livsstilen samt en nystart för europeisk demokrati. Samtliga målsättningar har flertalet understående delmål, några viktiga exempel är klimatlagen, strategin för biologisk mångfald, den nya planen för cirkulär ekonomi, den nya industristrategin och jord till bord-strategin.

Baserat på kommissionens arbetsprogram skapar Europaparlamentet, kommissionen och ministerrådet en gemensam deklARATION som slår fast EU:s prioriterade lagstiftningsområden. Det är även utifrån kommissionens arbetsprogram som Ålands landskapsregering skapar EU-delen i det externpolitiska meddelandet.

Kommissionens arbetsprogram för 2021 går att hitta [här](#).

Konferensen för Europas framtid

Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen lyfter i sina politiska riktlinjer för åren 2019-2024 behovet av att stärka medborgardemokratin i Europa. Von der Leyen vill att Europas medborgare ska bättre kunna påverka vilken riktning EU arbetar i och introducerar därför en konferens för Europas framtid. Konferensen ska samla medborgare, företag, organisationer samt EU-institutioner och låta dem diskutera framtiden på lika villkor. Kommissionen lyfter även konferensen i inledningen till sitt arbetsprogram för år 2021.

Kärnområdena som kommissionen föreslår att diskuteras under konferensen delas in i två grupper. Den första berör områden som EU prioriterar; hållbarhet, en fungerande ekonomi, jämlikhet, digitalisering, europeiska värderingar samt att stärka och samla EU:s röst i världen. Den andra kategorin berör frågor som har specifikt med den demokratiska processen och EU:s institutioner att göra, exempelvis "spitzenkandidaten", transparenta beslutsprocesser och transnationella vallistor. Spitzenkandidaten är ett tyskt ord och handlar i det här fallet om idén att Europaparlamentets partigrupper innan EU-valet ska slå fast vem deras huvudkandidat till att bli kommissionens ordförande är och att kandidaten för den grupp som får flest mandat i valet också ska utses till ordförande. De transnationella vallistorna handlar om att eventuellt införa ett system där man utöver att rösta på en kandidat från sitt eget land också ska kunna rösta på ytterligare en kandidat oavsett EU-land. Alla dessa diskussioner om valen till Europaparlamentet är extra intressanta för Åland eftersom vi fortsatt alltid försöker lyfta och påminna om vår rätt till en egen plats i Europaparlamentet.

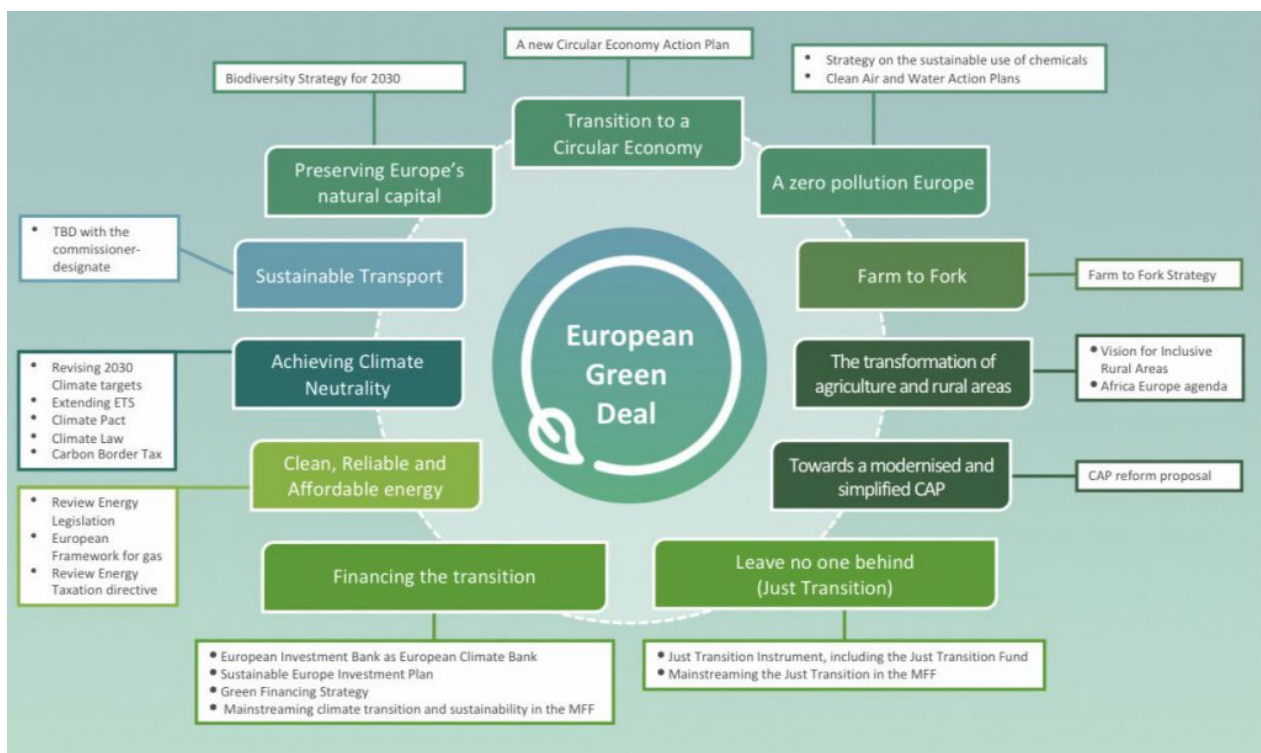
Kommissionen hoppas kunna samla de olika åsikterna genom bland annat online-baserade medborgarpaneler. Exakt när och vem som ska hålla i konferensen är ännu oklart, det största frågetecknet är vem som ska skrivas som ordförande för evenemanget och de praktiska detaljerna kring hur man ordnar en säker konferens under rådande omständigheter. Under allmänna rådets möte 13 oktober slog ministrarna fast att de gärna skulle se att man har spikat en preliminär plan vid slutet av året. Mer information om konferensen för Europas framtid hittas [här](#).

Den europeiska klimatlagen

En av EU:s hållbarhetsrelaterade prioriteringar är den europeiska klimatlagen. För att säkerställa att de gröna ambitionerna leder till konkret verklighet föreslår kommissionen en klimatlag som gör den gröna givenns åtaganden rättsligt bindande. Kommissionens övergripande ambition med klimatlagen är att uppnå klimatneutralitet till 2050. Man hoppas kunna nå det här målet på ett kostnadseffektivt och socialt rättvist sätt i samarbete med samtliga politikområden. Man vill också skapa ett system för att mäta resultaten och vid behov göra det möjligt att vidta ytterligare åtgärder samt säkerställa förutsägbarhet för investerare och andra ekonomiska aktörer.

Lagförslaget har överlämnats till Europaparlamentet och rådet för vidare behandling under det "ordinarie lagstiftningsförfarandet" (alltså det där både Europaparlamentet och rådet är inblandade). Den 6-7 oktober behandlades klimatlagen i Europaparlamentet. De diskuterade formuleringar och innehåll i klimatlagen, bland annat målet för utsläppsminskning till 2030. Andra ämnen som behandlades var huruvida klimatneutralitet ska vara en bindande prioritering för medlemsstaterna, målsättningarna efter uppnådd klimatneutralitet, en växthusgasbudget och installerandet av ett europeiskt klimatförändringsråd som ska försäkra att klimatet beaktas på EU-nivå. Man kommer nu att inleda så kallade trilöförhandlingar med kommissionen och ministerrådet för att till sist enas om en gemensam ståndpunkt.

Mer information om klimatlagen hittas [här](#).

Bilden ovan illustrerar hur den gröna given täcker in många olika områden. Klimatlagen, strategin för cirkulär ekonomi, biodiversitetsstrategin, jord till bord-strategin och jordbrukspolitiken samverkar för att uppnå EU:s gröna ambitioner.

Strategin för biologisk mångfald

Biologisk mångfald är en förutsättning för livet som vi känner till idag. Ett fungerande ekosystem håller luften och vattnet rent, hjälper till att hålla klimatet i balans, omvandlar avfall till resurser, pollinerar och gödslar grödor samt mycket annat. Många av jordens inkomstkällor är även beroende av naturen. Trots det förstörs naturen snabbt på grund av ohållbar människorelaterad verksamhet. Kommissionen har antagit en strategi för biologisk mångfald till år 2030 som är en långsiktig, heltäckande plan som ska skydda naturen och förhindra att ekosystem tar skada. Strategin för biologisk mångfald är en viktig del av den europeiska gröna given och ett centralt inslag i EU:s återhämtningsfond efter pandemin.

Strategins målsättning är att återhämta den biologiska mångfalden, något som är bra för både människor, klimat och planet. Detta uppnås bland annat genom flera naturskyddade områden både på land och till havs, speciellt områden med stor artvariation. Kommissionen vill även skydda försvagade ekosystem genom ökat ekologiskt jordbruk, minskad användning av bekämpningsmedel, plantering av tre miljarder träd till år 2030, återställandet av flera av EU:s fritt strömmande vattendrag, 20 miljarder öronmärkta euro årligen till bevarandet av biodiversitet samt ambitioner om att bli världsledande i hanteringen av biologisk mångfald.

Ambitionen att återställa och hjälpa naturen är dock inget nytt, det syns då man tittar på redan existerande lagstiftning, strategier och åtgärdsplaner. Kommissionen anser därför att man måste utöka ansträngningarna för att få till en verklig skillnad till år 2030. Kommissionen fokuserar därför resurser på att se till att överenskommelser på EU, nationell och internationell nivå faktiskt blir verklighet. Exempelvis arbetar man för att få till stånd ett långtgående avtal vid konferensen för FN:s konvention om biologisk mångfald 2021. Kommissionen kommer kontinuerligt att granska huruvida målen i strategin uppnås och kommer även efter hand bedöma huruvida det krävs ytterligare åtgärder för att nå de uppsatta målen.

Migrationspakten

Kommissionens ordförande von der Leyen nämner i sitt State of the union tal där hon diskuterar EU:s framtid att migrationsfrågan debatterats tillräckligt och att det nu är dags för handling. Hon påpekar att det gamla systemet inte fungerar och att det behövs en ny start i form av en ny migrationspakt. Det behövs för att säkerställa att de människor som tvingas lämna sitt hemland kan vara säkra samt för att hantera oron medlemsländerna, främst vid EU:s utkant, känner då de fruktar att migrationsströmmen överbelastar deras kapacitet och skadar deras system för asyl, integration och tillbakasändningar. Kommissionens vill med sin nya migrationspakt säkerställa effektivitet samt skapa balans mellan ansvar och solidaritet.

Kommissionen föreslår i sitt paket både lagstiftning och allmänna rekommendationer. Målsättningen är att införa tydligare ansvarsfördelning genom bättre, effektivare processer. En av de större förändringarna är att den nya pakten ska ersätta Dublinförordningen som säger att man ska söka asyl i det första landet man kommer till. Det har fungerat dåligt i praktiken och kommissionen vill därför skapa ett nytt system där medlemsländernas ansvarsfördelning blir mer jämlik. EU:s medlemsstater kommer kunna välja mellan att ta emot asylsökanden, bidra med logistik eller bistå med återvändnings-/tillbakaskickningsprocessen. Kommissionen vill även införa ett smidigare förfarande överlag, bland annat ett nytt screeningsystem vid de yttre gränserna som samlar in ID, hälsouppgifter, fingeravtryck och säkerhetskontroller, en förbättrad tillbakasändningsprocedur samt en oberoende övervakningsmekanism som ser till att de grundläggande rättigheterna säkerställs.

Migrationspolitiken är en av de mer omdebatterade frågorna inom EU där åsikterna ofta går isär. Kommissionen måste hitta en balans mellan att övertyga länder som är emot obligatoriska krav vad gäller migrationshantering och samtidigt erbjuda stöd till de länder där flyktingarna slår ner först. Kommissionens förslag till migrationspakt ska nu diskuteras av Europaparlamentet och rådet.

Mer om den nya migrationspakten hittas [här](#).

Jord till bord-konferensen

Från jord till bord är EU:s strategi för hållbar livsmedelsproduktion. Den ska bland annat skapa förutsättningarna för hälsosam och ekologisk mat, hållbar transport samt se till att alla aktörer i livsmedelskedjan får en skälig lön. Jord till bord-strategin är även en del av den gröna given och ett steg mot målet om ett klimatneutralt Europa 2050. Tre viktiga faktorer för att strategin ska lyckas är sammanhållning mellan EU:s olika hållbarhetsstrategier, konsekvensbedömning och genomförbarhet samt ömsesidig respekt för alla parter i livsmedelskedjan och beslutsprocessen.

Den 15-16 oktober hölls en konferens för den så kallade jord till bord-strategin. Konferensen samlade beslutsfattare, privata sektorn, bönder och konsumenter. Det diskuterades hur man inför en hållbar livsmedelskedja och får den att fungera i samtliga stadier – produktion, leverans och konsumtion. Hur får man med sig alla i förändringen? Många nämnde vikten av hur man formulerar livsmedelsetiketter, folk måste förstå vad de äter och därmed veta exakt vad de köper. Detta vill man genomföra genom att sätta etiketten på framsidan av förpackningen samt skapa symboler som alla känner igen. Konsumenten bör bli mer medveten om livsmedels påverkan på klimat, djur och hälsa. Bör klargöras både på livsmedelspaketen men föreslås även att det bakas in i utbildningen så att man från tidig ålder lär sig vad som är hälsosamt för en själv och planeten.

De belyste flera gånger under konferensens gång att man bör beakta att alla gröna givens strategier skapar en hållbar helhet som påverkar och överlappar varandra; biodiversitetsstrategin, jordbrukspolitiken (CAP), industristrategin och jord till bord-strategin med flera. De talade också om utmaningen i att olika medlemsstater har olika startpunkter vad gäller exempelvis andelen jordbruksland, växthusgasutsläpp, bekämpningsmedelsanvändning och så vidare - hur anpassar man strategin så att den passar för alla? Avslutningsvis tog de upp FN:s ”European food system summit 2021” som kommer lyfta den hållbara livsmedelsambitionen till en global nivå.

”Our Baltic” – Östersjödeklarationen

Östersjön påverkas av allmänna hot som förlorad biodiversitet, klimatförändring och lokala faktorer som övergödning, överfiske samt ökade nivåer av avfall och utsläpp. I skenet av detta anordnade kommissionären för miljö, hav och fiske, Virginijus Sinkevičius, en ”Our Baltic” konferens för att diskutera Östersjöns framtid. Samtidigt som konferensen pågick undertecknade ministrar från Finland, Danmark, Sverige, Estland, Lettland, Polen, Litauen samt Tyskland en deklaration för att belysa en politisk vilja att ta ansvar och samarbeta för Östersjöns framtid.

Konferensen gästades av flera olika aktörer; ministrar, beslutsfattare, vetenskapsmän och privata organisationer. De olika aktörerna berörde de utmaningar de stött på i sitt arbete med Östersjön samt berättade vad de tycker bör prioriteras i framtiden. Problemområden som nämndes utöver övergödning, utsläpp och ohållbara fiskemönster är bland annat bottentrålning, spöknät, bristfällig avfallshantering och utsläpp av skadliga medel vid hamnar, oljud under vattenytan och otillräckliga incitament för att uppmuntra fiskerieringen till en grön omställning. Det efterfrågades en starkare medvetenhet om att det som händer på land påverkar havet och att vi bör reglera detta bättre. En av deltagarna i konferensen var HELCOM (”The Baltic Marine Environment Protection Commission”/ ”Helsinki Commission”) som klargjorde att man inte kommer uppnå sin målsättning om god miljöstatus i Östersjön 2021, något man hoppas kunna uppnå genom kommande strategiplan. De närvarande aktörerna konstaterade att Östersjön lider av många problem och att det kräver kontinuerligt och hårt samarbete för att få förändring till stånd, deklarationen är ett steg i rätt riktning. Kommissionären och många andra påpekade också att bestämmelserna i EU:s gröna giv och tillhörande strategier sammanflätas med Östersjöns intressen.

De huvudsakliga målsättningarna som nämns i deklarationen är motverkan av övergödning genom hållbart jordbruk, behovet av ett övervakningssystem för att motverka utsläpp i Östersjön samt att säkerställa hållbart fiske för att bevara biodiversiteten. I deklarationen slår ministrarna också fast att man vill förbättra möjligheten att kartlägga fiskemönster, följa vetenskapliga rekommendationer samt prioritera bestämmelserna i HELCOMS kommande Östersjöplan. Den slår även fast hur man ämnar finansiera projekten samt att de signerade länderna måste engagera sig i att verkställa EU:s existerande regelverk som möjliggör måluppfyllelsen. De specifika åtgärderna går att hitta [här](#).

Kommissionären för miljö, hav och fiske, Virginijus Sinkevičius.

Europeiska veckan för regioner och städer

Europeiska veckan för regioner och städer är det största årliga evenemanget på det regionalpolitiska området i Bryssel. Evenemanget är tänkt som en kommunikations- och nätverksplattform för att sammanföra regioner och städer från hela Europa, inklusive deras politiska företrädare, tjänstemän, sakkunniga och akademiker. Anordnarna för evenemanget är europeiska regionkommittén och kommissionens generaldirektorat för regional- och stadspolitik.

På grund av Corona-restriktionerna ordnas i år mest "webinars". Ett exempel är webinariet "Regionernas roll: styrning och kapacitet" som lyfte frågor kring regional krishantering och hållbarhetsprioriteringar. En av talarna i webinariet var Micke Larsson som jobbar på landskapsregeringen med hållbarhetsfrågor. Han sa bland annat att det var viktigt att skapa nätverk med både privata och offentliga aktörer när den åländska hållbarhetsagendan formades. Han påpekade även vikten av att få ner strategier till en gräsrotsnivå då människor främst engagerar sig om det gynnar närsamhället. Han berörde även "Vår väg"-publikationen, där det framkommer hur Åland hanterar och återhämtar sig från covid-19. Ålands hållbarhetsagenda väcker stort intresse bland andra regioner i Europa och landskapsregeringen försöker i olika sammanhang föra fram den som ett gott exempel.

[Här](#) kan man gå in och se på alla webinars som hålls under Europeiska veckan för regioner och städer.

Micke Larssons deltagande i seminariet följdes från kontoret nere i Bryssel.

Europeiska rådets toppmöte

Den 15-16.10 träffades stats- och regeringscheferna i Europeiska rådet i Bryssel för att diskutera bland annat den framtida relationen med Storbritannien, den epidemiologiska situationen i Europa samt klimatet. Gällande Brexit konstaterades att övergångsperioden går ut 31 december som tidigare överenskommet. De har ännu inte nått ett avtal då Storbritannien inte uppfyller EU:s krav. Europeiska rådet vill dock ha ett nära partnerskap med Storbritannien förutsatt att britterna respekterar tidigare överenskommelser gällande lika villkor, fiske och styrning samt följer utträdesavtalet. Statsministrarna konstaterade att de står bakom EU:s förhandlare, Michel Barnier, och uppmanar Storbritannien att anstränga sig för att nå ett avtal. Europeiska rådet uppmanade även medlemsstaterna och EU:s institutioner att förbereda sig för samtliga tänkbara utfall, avtal eller icke-avtal.

Gällande Corona-situationen i Europa så fanns det ingen tvekan om att utvecklingen är oroväckande. Europeiska rådet uppskattar och uppmanar utökad samordningen inom Europa, exempelvis vad gäller karantänföreskrifter, gränsöverskridande smittspårning, vaccinutveckling och -distribution samt teststrategier.

Europeiska rådet diskuterade även kommissionens förslag på minst 55 % minskning av växthusgasutsläppet till 2030 för att uppnå klimatneutralitet 2050. De lyckades inte komma överens om ett mål den här gången så de kommer träffas igen i december för att då försöka enas om 2030-målet. De konstaterade dock att all relevant EU-lagstiftning ska anpassas för att uppfylla målsättningen om klimatneutralitet. Europeiska rådet bad kommissionen förhandla fram realistiska målsättningar med varje medlemsstat för att i december slå fast alla medlemsstaters bidrag till minskning av växthusgasutsläpp.

Vill ni ha mer information om vad som pågår inom EU eller har ett specifikt ärende ni vill att vi bevakar är ni välkomna att kontakta oss via anton.nilsson@formin.fi eller heidi.eriksson@formin.fi. Ni kan även nå oss via vår Facebook-sida "Ålands landskapsregering i EU". Vi hör!

